

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แบ่งวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพและความสูญเปล่าทางการศึกษา ตอนที่ 2 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพและความสูญเปล่าทางการศึกษา

ประสิทธิภาพทางการศึกษา (Educational Productively) และความสูญเปล่าทางการศึกษา (Educational Wastage) เป็นสิ่งที่เกิดความคู่กันไป กล่าวคือ ถ้าการศึกษาในระดับใดมีประสิทธิภาพทางการศึกษาสูงย่อมหมายความว่า การศึกษาในระดับนั้นมีความสูญเปล่าทางการศึกษาน้อย และถ้าการศึกษาระดับใดมีประสิทธิภาพทางการศึกษาน้อย ย่อมหมายความว่า การศึกษาในระดับนั้นมีความสูญเปล่าทางการศึกษาสูง หรืออาจกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพทางการศึกษาและความสูญเปล่าทางการศึกษา มีลักษณะตรงกันข้ามซึ่งกันและกันนั่นเอง ซึ่งจะแยกรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ก. ประสิทธิภาพทางการศึกษา (Educational Productively)

ปัญหาที่ค่อนข้างยุ่งยาก และสำคัญยิ่งในเรื่องเศรษฐกิจการศึกษาก็คือ ประสิทธิภาพทางการศึกษา เราต้องยอมรับความจริงข้อหนึ่งว่า ในการจัดการศึกษานั้น เรามีทรัพยากรอยู่เป็นจำนวนจำกัด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรคน หรือทรัพยากรวัตถุ (หมายรวมทั้งเงิน เครื่องมือ เครื่องใช้ และทรัพยากรธรรมชาติ) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ธนู แสงศักดิ์ ได้ให้ความหมายของคำ ประสิทธิภาพทางการศึกษาไว้ว่า ประสิทธิภาพทางการศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการศึกษา และผลของการศึกษานั้น ต้องดำเนินการจัดอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถทำงานให้สำเร็จด้วยความรวดเร็ว และตรงตามกำหนดเวลา

ประสิทธิผลทางการศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น การวางแผนนโยบายการศึกษา การลงทุนหรืองบประมาณที่จะใช้จ่ายเพื่อการศึกษา เราจะต้องวางแผนเป้าหมายทางการศึกษาให้แน่ชัดว่าจะขยายการศึกษาถึงระดับใด ต้องการกำลังคนประเภทใด จะต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา เป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้ประสิทธิภาพทางการศึกษาสูงขึ้นหรือต่ำลง การปรับปรุงประสิทธิภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น อาจใช้วิธีการต่าง ๆ กันดังนี้

1. ให้การศึกษอบรมนักเรียนอย่างมีคุณภาพดี ตามความต้องการของแต่ละบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ให้ได้รับความรู้ตามหลักสูตร มีทักษะและสามารถนำไปใช้ได้
อย่างดี

2. หาทางให้นักเรียนได้รับความรู้และสอบไล่ได้มากที่สุด ถ้าสอบได้หมดก็เป็น好事 ถือว่ามีประสิทธิภาพทางการศึกษาสมบูรณ์ แต่ถ้าสอบตกมาก ก็จะทำให้รัฐเสียค่าใช้จ่ายไปมาก เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษาของชาติมากยิ่งขึ้น

3. การใช้เวลาเรียนระหว่างปีการศึกษา ประสิทธิภาพของการศึกษาจะขึ้นอยู่กับจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการอบรมสั่งสอนเด็กด้วย ครู อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาจะต้องพยายามหาทางป้องกันมิให้เวลาเหล่านี้สูญเสียไป

4. การใช้อาคารสถานที่ เป็นสิ่งที่รัฐจะต้องลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างหนึ่ง การมีอาคารมากเกินไป และไม่ได้ใช้ให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร ย่อมจะสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์

5. การใช้อุปกรณ์การสอน ต้องใช้ให้คุ้มค่า ถ้าไม่ใช้ก็จะเสื่อมค่าไปตามอายุ จะต้องรู้จักบำรุงรักษา ซ่อมแซม ให้อยู่ในสภาพที่จะใช้การได้คืออยู่เสมอ

6. จำนวนครูและอัตราครูที่สอนแต่ละโรงเรียน เป็นสิ่งที่ช่วยประเมินประสิทธิผลทางการศึกษา จึงควรให้มีครูเพียงพอกับวิชาที่เปิดสอน ไม่ควรมีมากเกินไปหรือน้อยเกินไป

7. การแนะแนวการศึกษา เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ประสิทธิผลทางการศึกษาสูง ผู้บริหารการศึกษาจะต้องหาทางให้นักเรียนได้เรียนถูกกับนิสัย ความสามารถ

สติปัญญา บังคับมิให้เรียนหรือเลือกวิชาผิด ต้องสอบตก หรือออกไปก่อนสำเร็จการศึกษา การให้เด็กเข้าใจความมุ่งหมายของการศึกษาของตนเองได้ถูกต้อง จะช่วยทำให้ประสิทธิภาพสูงขึ้น

8. นักเรียนที่ออกก่อนสำเร็จการศึกษา (Drop out) เป็นปัญหาทั้งหมดทางด้านคุณภาพและปริมาณ เพราะรัฐลงทุนและจัดที่ให้เรียน แต่ผู้เรียนขาดหายไปเสียก่อนสำเร็จการศึกษา ย่อมทำให้ผิดเป้าหมายที่กำหนดไว้ และทำให้เกิดความสูญเสียล่าทางการศึกษา เวลาและเงิน ที่รัฐต้องลงทุนไป

ความที่กล่าวมานี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องหาทางปรับปรุงผลผลิตทางการศึกษาหรือประสิทธิผลทางการศึกษา ให้มีอัตราสูงขึ้นจากการลงทุน และจากเป้าหมายที่ประเทศกำหนดไว้ ผู้บริหารการศึกษา ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ จะต้องหาทางช่วยกันส่งเสริมปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยวิธีการต่าง ๆ กัน ทั้งนี้จะต้องมีการเก็บสถิติข้อมูล เพื่อการตรวจสอบให้พร้อมมูลอยู่ทุกระยะ เช่น

1. สถิติค่าใช้จ่ายทางการศึกษา โดยแยกเป็นประเภทแต่ละปี แล้วทำเป็นตาราง เพื่อการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย ว่าสูงขึ้นหรือต่ำลงไปจากเดิม
2. สถิติจำนวนนักเรียนที่สมัคร และรับได้แต่ละปี
3. สถิติข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน แต่ละชั้น เช่น อายุ อาชีพบิดามารดา และฐานะของผู้ปกครอง
4. สถิติผลการสอบไล่เพื่อทราบอัตราการสอบไล่ได้และตกของแต่ละชั้น เป็นการเปรียบเทียบทุก ๆ ปี
5. สถิติคะแนนสอบ เปรียบเทียบเป็นรายวิชาแต่ละชั้น แต่ละปี
6. สถิติจำนวนนักเรียนมาเรียน ขาดเรียน และเหตุผลที่ขาดเรียนแต่ละปี
7. สถิติจำนวนนักเรียนที่ขาดสอบ และเหตุผลที่ขาดสอบแต่ละปี
8. สถิติจำนวนนักเรียนที่สูญหายไประหว่างปี และติดตามว่าหายไปเพราะเหตุใด
9. การติดตามนักเรียนที่สำเร็จไปแล้วว่าไปอยู่ที่ใด ประกอบอาชีพอะไร ที่ไหน วิชาความรู้ที่ได้รับไปจากโรงเรียนช่วยให้นักเรียนนำไปดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้ดีหรือไม่เพียงใด

10. เก็บรวบรวมปัญหาการศึกษาและความก้าวหน้าของโรงเรียนไว้
เพื่อประโยชน์ในการวัดผลการศึกษาโดยส่วนรวม¹

ข. ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา (Educational Wastage)

แกดกิล และ แคนดีการ์² (D.R. Gadgil and V.M. Dandekar) ได้ให้
ความหมายของความสูญเสียเปล่าของการศึกษาว่า หมายถึง ความไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์
ของการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของการศึกษาในระดับนั้น

ตามความหมายนี้ ความสูญเสียเปล่าก็คือ การไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น
ตัวอย่างเช่นในระดับคณศึกษาศาสตร์จะต้องบรรลุจุดมุ่งหมายคือสามารถอ่านออก เขียนได้
(Literacy) ซึ่งก็คือ การพยายามให้นักเรียนได้เข้าเรียนและจบการศึกษาในระดับการศึกษานั้น
โดยให้นักเรียนผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์³

ชอเฮอรี⁴ (P. Chowhury) ได้ให้ความหมายของความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา
โดยคำนึงถึงผลผลิตทางการศึกษา ซึ่งก็คือการเลื่อนชั้นของนักเรียนและการเรียนจนสำเร็จ
การศึกษาของนักเรียน ถ้านักเรียนเลื่อนชั้นเร็วเท่าใดก็จะทำให้นักเรียนคนนั้นสำเร็จการศึกษา

¹ ธนู แสงศักดิ์, "ประสิทธิผลทางการศึกษา," ประมวลบทความการวางแผน
การศึกษา. (พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2513) หน้า 142 - 149

² D.R. Gadgil and V.M. Dandekar, Report of Two Investigations
Primary Education in Santana District, Poona : Gokhale Institute of
Politics and Economics, 1955, p. 67.

³ Provincial Board of Primary Education, Report on Stagnation
and Wastage in Primary Schools, Bombay, Government Printing and
Stationary, 1941, p. 3.

⁴ P. Chowhury, Report of an Investigation into the Problem of
Wastage/Stagnation in Primary Schools in The District of 24 Paraganas,
1965, p. 6.

เร็วขึ้นเท่านั้น และเป็นผลทำให้ความสูญเปล่าทางการศึกษาลดลง¹ พุทธิอีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นการวัดระยะเวลาที่เสียไป เพื่อให้นักเรียนผู้นั้นสำเร็จการศึกษาหรือบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา นิยามนี้ให้ความสำคัญของความสูญเปล่าทางการศึกษา โดยเน้นหนักในเรื่องเวลาเรียน หรือจำนวนปีที่ใช้ในการศึกษา

คาเมท² (A.R. Kamat) ได้ให้ความหมายของความสูญเปล่าทางการศึกษา ว่าหมายถึง ความพยายามทางการศึกษาที่จะให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้เข้ามาศึกษาในหลักสูตรใด หลักสูตรหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรนั้น ๆ ตามช่วงเวลาที่กำหนดให้ แต่แล้วบุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าว เหล่านั้นกลับไม่สำเร็จหรือบรรลุสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรนั้น ความสูญเปล่าทางการศึกษานี้เกิดจากการออกกลางคัน หรือการที่ไม่สำเร็จ การศึกษาของนักเรียนหรือในลักษณะของการเรียนช้ากว่ากำหนด ค่าของความสูญเปล่าทางการศึกษาสัมพันธ์กันกับประสิทธิภาพ ซึ่งวัดได้จากความสำเร็จหรือสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาและ กล่าวได้ว่าความสูญเปล่าทางการศึกษาและประสิทธิภาพทางการศึกษาเป็นส่วนเติม (Complement) ซึ่งกันและกัน

ซงค์ วงษ์จันทร์³ ได้ให้ความหมายของความสูญเปล่าทางการศึกษาไว้ว่า คือ การที่รัฐต้องสูญเสียเงินทอง วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนกำลังคน และเวลาโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์

นักเศรษฐศาสตร์ และนักการศึกษา ได้วิจัยเรื่องผลการสอบได้สอบตกของนักเรียน และวิเคราะห์ตัวเลขเหล่านั้น พบความจริงว่า จำนวนนักเรียนที่สอบตก หรือต้องเรียนซ้ำชั้น มีอยู่เป็นจำนวนมาก เรื่องนี้ถือเป็นความสูญเปล่าทางการศึกษา อันอาจจะเกิดจากการขาด ประสิทธิภาพของระบบการศึกษา หรืออาจจะเกิดจากสาเหตุทาง เศรษฐกิจหรือสังคมอื่น ๆ ด้วยก็ได้

¹Directorate of Education (Research Unit), "Wastage and Stagnation in Primary Schools, Report of Summary," Indian Journal of Educational Administration and Research, Autumn, Delhi, 1960, p. 13.

²A.R. Kamat, Estimating Wastage in a Course of Education, Sankhya, 1968, pp. 5 - 12.

³ซงค์ วงษ์จันทร์, "ความสูญเปล่าทางการศึกษา," ศูนย์ศึกษา 7 (กรกฎาคม 2518) : 48 - 58

ความคิดที่ว่า ความสูญเปล่าทางการศึกษา เกิดจากการขาดประสิทธิภาพของระบบการศึกษาทำให้มีการวิจัยส่วนประกอบอื่น ๆ ของวงการศึกษาอีกมาก เช่น การวิจัยเรื่องการใช้อาคารเรียน อุปกรณ์การศึกษา การใช้ครู ตลอดจนหลักสูตร แบบเรียน และ การใช้เวลาเรียน เป็นต้น

ในแง่ของการผลิตกำลังคน นักเศรษฐศาสตร์ พิจารณาไปถึงหลักการที่ว่า ในการที่จะผลิตคนตามความต้องการนั้น เราต้องใช้สิ่งใดหรือวิธีการใดสำหรับผลิตสิ่งต่าง ๆ และวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการผลิตนี้รวมเรียกว่า Input ซึ่งอาจจะได้แก่ เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์ กำลังคน (ครู และเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา) และวัตถุดิบ (นักเรียน) บางคนก็คิดรวมไปถึงเวลาในการผลิตด้วย เมื่อเอา Input ใส่อเข้าไปในระบบการศึกษาก็ต้องพิจารณาว่ามี Out put หรือผลิตผลตอบแทนมากน้อยเพียงไร และผลิตผลเหล่านั้น มีคุณภาพเป็นอย่างไร กล่าวง่าย ๆ ว่า ถ้า Out put ของระบบการศึกษามีน้อยกว่า Input ระบบการศึกษาก็ดำเนินกิจการอย่างไร้สมรรถภาพ หรืออาจกล่าวได้ว่า ระบบการศึกษานั้น มีความสูญเปล่าอยู่ด้วย¹

กล่าวโดยสรุป ความสูญเปล่าทางการศึกษานั้น สืบเนื่องมาจากลักษณะ 2 ประการ คือ การสอบตกซ้ำชั้น (Repetition) และการลาออกกลางคัน (Drop out) ของผู้เรียน เมื่อเกิดการสูญเปล่าทางการศึกษานั้นย่อมมีผลตามมาคือ การเรียนของนักเรียน ในรุ่นนั้น ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ เมื่อนักเรียนได้เข้ามาเรียนแล้วจะต้องคาดหมายว่า นักเรียนรุ่นนั้นจะต้องเรียนสำเร็จหลักสูตรนั้น ๆ ในเวลาที่กำหนด และเป็นการเพิ่มรายจ่ายของประเทศ และผู้ปกครอง การสูญเปล่าทางการศึกษามีลักษณะตรงข้ามกับประสิทธิภาพการศึกษา โดยที่ประสิทธิภาพทางการศึกษาจะพิจารณาจากผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้น แต่ความสูญเปล่าทางการศึกษาจะพิจารณาจากผู้ที่ไม่สำเร็จจากการศึกษา หรือผู้สอบตก ทำให้ต้องใช้ เวลาศึกษามากกว่าปกติ²

¹ ก่อ สวัสดิพาณิชย์, "เศรษฐกิจการศึกษา," ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา. (พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2513), หน้า 3 - 6

² UNESCO, "The Problem of Educational Wastage," Bulletin of The UNESCO Regional Office for Education in Asia, 1967, p. 1.

ตอนที่ 2 รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในระดับวิทยาลัยครูที่เกี่ยวข้องกับความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา ตามที่ผู้วิจัยเห็นสมควรที่จะได้นำมาเสนอไว้ในส่วนของวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เรื่องนี้มีดังนี้

ปีการศึกษา 2512 วาสนา คำคุณ¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพทางการศึกษาของสถาบันฝึกหัดครู ในจังหวัดพระนครและธนบุรี นักเรียนเข้าเรียนรุ่นปีการศึกษา 2508 - 2510 กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ซึ่งผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถานฝึกหัดครูชั้นปีที่ 1 รุ่นปีการศึกษา 2508 - 2510 ปรากฏว่าประสิทธิภาพทางการศึกษาของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา 91.29 เปอร์เซนต์ นักเรียนที่ออกกลางคัน 8.71 เปอร์เซนต์ เรโซประสิทธิภาพเท่ากับ 0.92 เรโซความสูญเสียเปล่าเท่ากับ 0.09 ค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไปเนื่องจากการเรียนซ้ำชั้น และออกกลางคัน 3,697,700.00 บาท เฉลี่ยปีละ 1,232,566.60 บาท

สุกิจ สุวานิช² ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในปีการศึกษา 2517 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการศึกษา (2 ปี) ภาคปกติ รุ่นปีการศึกษา 2512 ถึง 2514 พบว่ามีนักศึกษาสอบได้ คือ เป็นร้อยละ 91.69 เรียนซ้ำกว่ากำหนดร้อยละ 9.41 และออกกลางคันร้อยละ 8.31 ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ในลักษณะการเรียนซ้ำกว่ากำหนดและการออกกลางคัน รัฐต้องสูญเสียเงินในการเรียนซ้ำกว่ากำหนด และออกกลางคัน รวมเป็นเงิน 6,476,796 บาท เฉลี่ยปีละ 2,158,932 บาท

¹ วาสนา คำคุณ, "ประสิทธิภาพทางการศึกษาของสถาบันฝึกหัดครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี นักเรียนเข้าเรียนรุ่นปีการศึกษา 2508 - 2510," หน้า 150 - 151.

² สุกิจ สุวานิช, "ลักษณะความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย," หน้า 45, 65 - 68.

ต่อมาปีการศึกษา 2521 วิสาข์ เกษประทุม¹ ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาของวิทยาลัยครุนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาภาคปกติ ในระดับ ป.กศ., ป.กศ. สูง และ ค.บ. ของปีการศึกษา 2514 ถึง 2518 ได้ข้อค้นพบว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 92.00 เรียนช้ากว่ากำหนดร้อยละ 20.47 และออกกลางคัน ร้อยละ 8.00 โดยส่วนรวมวิทยาลัยครุนครสวรรค์ มีความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาด้านการเรียนช้า กว่ากำหนดเพียงลักษณะเดียว ถ้าทำการวิเคราะห์ในแต่ละระดับ ปรากฏว่า ระดับ ป.กศ. มีความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาด้านการเรียนช้ากว่ากำหนดเพียงลักษณะเดียว ระดับ ป.กศ.สูง และระดับ ค.บ. ไม่มีความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาทั้ง 2 ลักษณะ และรัฐต้องสูญเสียเงิน เนื่องจากออกกลางคันและการเรียนช้ากว่ากำหนดทุกระดับรวม 5 รุ่น เป็นเงิน 5,111,571.48 บาท เฉลี่ย ปีละ 1,022,314.00 บาท โดยระดับ ป.กศ. มีการสูญเสียเงินมากที่สุด มากกว่า ระดับ ป.กศ. สูง และ ค.บ. ส่วนในระดับ ป.กศ.สูง และระดับ ค.บ. ไม่มีความแตกต่างกัน

ในระดับอุดมศึกษาก็มีผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา คือ ในปี 2504 ภิญญู สาธ² ได้ศึกษาลักษณะการสำเร็จการศึกษาลดจนผลิตภาพการผลิตบัณฑิต ในแง่เวลาที่ใช้ในการศึกษาของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2499 - 2503 พบว่า ในบรรดานิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตร้อยละ 29.80 สามารถ เรียนได้สำเร็จตามหลักสูตร โดยไม่เคยสอบตกวิชาใดวิชาหนึ่งเลยร้อยละ 44.40 สามารถ เรียนได้สำเร็จตามหลักสูตร แต่เคยตกวิชาในบางวิชา และที่เหลือร้อยละ 25.80 เป็นนิสิต ที่ต้องลาออกกลางคัน โดยไม่ได้รับปริญญาหรืออนุปริญญาเลย ซึ่งเกิดความสูญเสียเปล่าอย่างน้อย

¹วิสาข์ เกษประทุม, "การวิเคราะห์ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาของวิทยาลัยครุ นครสวรรค์," หน้า 45, 60 - 68.

²Pinyo Satorn, "An Investigation of the Success in College Study as Compared with the Pre-university Final Examination Scores of Bachelor's Degree Program Students, Who Left Chulalongkorn University from 1956-1960," Research Report Series of the Faculty of Education. Chulalongkorn University, Bangkok, 1961. p. 1 - 7.

1 ล้านบาทต่อปี ประชุมสุข อาชวอำรุง และคณะ¹ ได้ทำการวิจัยโดยมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนิสิตที่เข้าศึกษา และที่สำเร็จการศึกษาช่วงปี 2498 ถึง 2504 จำนวน 15,922 คน ในมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ผลการวิจัย ปรากฏว่า เรโซประสิทธิภาพของทุกมหาวิทยาลัยเท่ากับ 0.90 เรโซประสิทธิภาพของแต่ละปีจะอยู่ระหว่าง 0.89 ถึง 0.93 เรโซความสูญเสียเปล่าทุกมหาวิทยาลัยเท่ากับ 0.24 และเรโซความสูญเสียเปล่าในแต่ละปี จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.22 ถึง 0.28 แสดงว่าระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยเกิดความสูญเสียเปล่าทางการออกกลางคันไม่ใช้ตกซ้ำชั้น ค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไป เนื่องจากนิสิตสอบตกและออกกลางคันในช่วง 5 ปี คิดเป็นเงินประมาณ 45.5 ล้านบาท

ในปี พ.ศ. 2513 วัชร บวรณสิงห์² ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพทางการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตเข้าเรียนรุ่น 2502 - 2504 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ประสิทธิผลทางการศึกษา (Educational Productively) และความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา (Educational Wastage) ของนิสิตระดับปริญญาตรีของนิสิตเข้าเรียนรุ่น 2502 - 2504 โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 นิสิตที่ออกจากมหาวิทยาลัยโดยสำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาตรี รวมทั้งผู้ที่เคยสอบตกซ้ำชั้น หรือแก้ตัวบางปี หรือบางวิชา

ประเภทที่ 2 นิสิตที่ออกจากมหาวิทยาลัย โดยได้รับอนุปริญญา

ประเภทที่ 3 นิสิตที่ไม่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา (สอบตกต้องออกหรือลาออกก่อนสำเร็จการศึกษา)

¹Prachoomsuk Archava-Amrung and Staffs, "The Relationship of the University Input and Output Concerning Student Enrolment and Graduation in Thailand, 1955-1961," A Research Report. (Faculty of Education, Chulalongkorn University, December 1968), pp. 1 - 8.

²วัชร บวรณสิงห์, "ประสิทธิผลทางการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตเข้าเรียนรุ่น 2502 - 2504" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า ค - ง.

ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตที่เข้าเรียนรุ่น 2502 - 2504 เป็นนิสิตที่ออกจากมหาวิทยาลัยประเภทที่ 1, 2 และ 3 ร้อยละ 66.79, 6.10 และ 26.96 ตามลำดับ ประสิทธิภาพทางการศึกษา ของนิสิตประเภทที่ 1 และ 2 เท่ากับ 0.89, 0.77 ตามลำดับ ส่วนความสูญเสียไปเนื่องจากการตกชั้น และออกก่อนสำเร็จการศึกษาประเภทที่ 1, 2 และ 3 เท่ากับ 1.12, 1.29 และ 0.16 ตามลำดับ รัฐบาลต้องสูญเสีย เนื่องจากการสอบตกชั้น และการออกก่อนสำเร็จการศึกษาของนิสิตทั้ง 3 ประเภทนี้ คิดเป็นเงิน 26,657,994 บาท นิสิตสอบตกชั้นและออกก่อนสำเร็จการศึกษามีจำนวนสูงมาก ในชั้นปีที่ 1 - 2 ประมาณ 35 - 40 เปอร์เซนต์

วรณี สัตยวิวัฒน์¹ ศึกษาลักษณะความสูญเสียไปทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านการเรียนช้ากว่ากำหนด และการออกกลางคัน หรือทั้ง 2 ลักษณะ ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหิดล มีความสูญเสียไปทางการศึกษาทั้ง 2 ลักษณะ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายคณะแล้ว คณะพยาบาลศาสตร์ ไม่มีความสูญเสียไปทางการศึกษาทั้ง 2 ลักษณะ คณะเภสัชศาสตร์ มีความสูญเสียไปทางการศึกษาทั้ง 2 ลักษณะ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ และคณะสาธารณสุขศาสตร์ มีความสูญเสียไปทางการศึกษาในด้านการออกกลางคัน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล (หลักสูตรปริคสิณิก และคลสิณิก) มีความสูญเสียไปทางการศึกษา ด้านการเรียนช้ากว่ากำหนดเพียงลักษณะเดียว รัฐต้องเสียเงินที่นักศึกษา รุ่นปีการศึกษา 2508 - 2510 เรียนช้ากว่ากำหนดและออกกลางคัน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,440,416.00 บาท และต้องเสียเงินเนื่องจากนักศึกษาแพทย์ (หลักสูตรปริคสิณิก และคลสิณิก) เรียนช้ากว่ากำหนด และออกกลางคัน 3 รุ่น (2510 - 2512) รวมเป็นเงิน 3,465,756.00 บาท

¹วรณี สัตยวิวัฒน์, "การบ่งชี้ลักษณะความสูญเสียไปทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า ง.

ธีระ อาชวเมธี และสุชาติ ดันธนะเดชา¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษา
 ภาศสมทบในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ศึกษาถึงผลิตภาพการผลิตบัณฑิต ความสูญเสียเปล่า
 และค่าใช้จ่ายต่อหัว ของการศึกษาภาศสมทบ ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภาพในการผลิตนิสิต
 ภาศสมทบรุ่นหนึ่ง ๆ ให้จบภายใน 8 ปี จากรุ่น 2508 และรุ่น 2509 เพิ่มขึ้นจาก 0.59 ถึง
 0.62 อัตราร้อยละความสูญเสียเปล่าเท่ากับ 0.41 และ 0.38 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ามี
 ความสูญเสียเปล่าในการผลิตบัณฑิตเกิดขึ้น ส่วนผลิตภาพในการผลิตนิสิตภาศสมทบรุ่นหนึ่งให้จบ
 ภายใน 4 ปี จากรุ่น 2508 ถึง 2513 มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี สำหรับค่าใช้จ่ายต่อหัวของนิสิต
 ภาศสมทบ จากปีงบประมาณ 2514 - 2517 พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อปีต่ำลงไปทุกที

สุนิดา ไชยนันท์² ได้ประเมินโปรแกรมการส่งผู้รับทุนรัฐบาลไทย ไปศึกษาต่อ
 ต่างประเทศระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ระหว่างปี พ.ศ. 2511 - 2517 พบว่า
 โปรแกรมการส่งผู้รับทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาวิชา ๗ ต่างประเทศ ประสบความสำเร็จตาม
 ความมุ่งหมาย แต่ยังไม่มืประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ มีความสูญเสียเปล่าในด้านเวลาที่
 เรียนช้ากว่ากำหนด และออกก่อนสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตาม ความสูญเสียเปล่านี้อมีแนวโน้ม
 ลดลงอย่างชัดเจน โดยเฉพาะความสูญเสียเปล่า เนื่องจากการออกก่อนสำเร็จการศึกษา ค่าใช้จ่าย
 โดยเฉลี่ยในการศึกษาตลอดหลักสูตรในระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก เป็นเงิน
 243,499.00 บาท และ 298,768.00 บาท ตามลำดับ

¹ธีระ อาชวเมธี และสุชาติ ดันธนะเดชา, การศึกษาภาศสมทบในจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย รายงานการวิจัย. เอกสารหมายเลข 16 (หน่วยวิจัยสถาบัน: จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 52.

²สุนิดา ไชยนันท์, "การติดตามผลการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทย" (วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทบัณฑิต ภาศวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520),
 หน้า ง.

ในปี พ.ศ. 2520 บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยศึกษาเฉพาะนักศึกษารุ่นปีการศึกษา 2514 - 2517 ทุกหลักสูตรในระดับอนุปริญญา และปริญญาตรี ผลการวิจัยปรากฏว่า การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล 14 ใน 19 หลักสูตรมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ และมีความสูญเสียเปล่าบ้างเล็กน้อย ซึ่งเกิดขึ้นโดยบังเอิญ ส่วนอีก 5 หลักสูตรคือ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์กายภาพ เตรียมพยาบาล และอนามัยปริญญาเตรียมกายภาพบำบัด และวิทยาศาสตร์สาขาเคมี ชีววิทยา และฟิสิกส์ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับค่อนข้างสูงมาก แต่ไม่สมบูรณ์แตกต่างจาก 1.0 อย่างมีนัยสำคัญ และมีความสูญเสียเปล่าเกิดขึ้นโดยเฉลี่ยการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล มีประสิทธิภาพสมบูรณ์ และมีความสูญเสียเปล่า เนื่องจากการตกซ้ำชั้น และการออกกลางคันบ้างเล็กน้อยซึ่งเกิดขึ้นโดยบังเอิญ เฉลี่ยค่าใช้จ่ายสูญเสียเปล่าประมาณรุ่นละ 1.5 ล้านบาท

เพ็ญศิริ ต่านชนะ² ได้ประเมินโครงการให้ทุนอุดหนุนทางการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา 2511 - 2519 โดยใช้เทคนิคการติดตามผล พบว่า

1. อัตราส่วนความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาโดยเฉลี่ย ของผู้รับทุนการศึกษาจำนวน 9 ทุน มีค่าเท่ากับ 0.13 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ามีความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาอันเกิดจากการเรียนไม่สำเร็จของผู้รับทุนการศึกษา โดยที่ผู้ออกก่อนสำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ทำ

¹บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์, ประสิทธิภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล รายงานการวิจัย ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2520, อ้างถึงใน ประไพพิศ โล่ห์สิทธิศักดิ์ และคณะ, ประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปีการศึกษา 2514 - 2519 รายงานการวิจัย. (งานวิจัยสถาบัน กองแผนงานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525), หน้า 7 - 8.

²เพ็ญศิริ ต่านชนะ, "การประเมินโครงการให้ทุนอุดหนุนทางการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524), หน้า 67.

วิทยานิพนธ์ไม่สำเร็จตามกำหนดเวลาและประมาณร้อยละ 38 ไปศึกษาต่อต่างประเทศ

2. อัตราส่วนประสิทธิภาพทางการศึกษาโดยเฉลี่ย ของผู้รับทุนการศึกษาทั้ง 9 รุ่นมีค่าเท่ากับ 0.75 ซึ่งน้อยกว่า 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ผู้รับทุนการศึกษา ใช้เวลาในการศึกษามากกว่ากำหนดเวลาขั้นต่ำของหลักสูตร

ปีพ.ศ. 2524 ลักขณา วิสิษฐศรีศักดิ์¹ ได้ศึกษาประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย 6 คณะ เป็นนิสิตที่เข้าศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2513 - 2517 ผลการวิจัยพบว่า

1. การผลิตบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความสูญเสียเปล่าเกิดขึ้น ทั้งจากการที่นิสิตเรียนสำเร็จช้ากว่าเวลาที่กำหนด และจากการที่นิสิตออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน โดยค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไปด้วยสาเหตุทั้งสองนี้เป็นเงินทั้งสิ้น 38,139,324 บาท

2. อัตราส่วนประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตที่วิเคราะห์ โดยคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของนิสิตทุกคนเท่ากันหมด กับที่วิเคราะห์โดยคิดค่าใช้จ่ายต่อหัวในแต่ละชั้นของนิสิตทุกคนตามค่าใช้จ่ายที่รัฐจัดสรรให้ในแต่ละปีของเกือบทุกคณะ มีค่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีในระดับปริญญาตรี

3. คณะครุศาสตร์มีร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนด เวลาของหลักสูตร โดยเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่คณะนิติศาสตร์มีร้อยละของผู้ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน โดยเฉลี่ย สูงสุด ทั้งระดับปริญญาตรี และปริญญาโท

4. ระยะเวลาเฉลี่ย ที่ใช้ในการศึกษาจนสำเร็จในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท เป็น 4 ปี 1 เดือน และ 3 ปี 3 เดือน ตามลำดับ

¹ ลักขณา วิสิษฐศรีศักดิ์, "ประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษามหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า ง.

ปี พ.ศ. 2525 ประไพพิศ โฉ่หัตถิศักดิ์ และคณะ¹ ได้ศึกษาประสิทธิภาพ และการสูญเสียในการผลิตบัณฑิต ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปีการศึกษา 2514 - 2519 ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี และ 6 ปี จำนวนทั้งหมด 16 สาขาวิชา ผลการวิจัย ปรากฏว่า

1. การศึกษาภาคปกติมีอัตราร้อยละเฉลี่ยของประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตทุกสาขาวิชาเท่ากับ 92.84 เปอร์เซ็นต์ และอัตราร้อยละเฉลี่ยของการสูญเสียในการผลิตบัณฑิตทุกสาขาเท่ากับ 7.16 เปอร์เซ็นต์

2. การศึกษาภาคปกติ มีอัตราร้อยละเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาเท่ากับ 81.91 เปอร์เซ็นต์ สำหรับอัตราร้อยละเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลาเป็น 7.52 เปอร์เซ็นต์ และอัตราร้อยละเฉลี่ยของผู้ออกกลางคันเท่ากับ 10.57 เปอร์เซ็นต์

3. การศึกษาภาคปกติ หลักสูตร 4 ปี ใช้เวลาเรียนจนจบหลักสูตรเฉลี่ยคนละ 4.12 ปี ในขณะที่มหาวิทยาลัย ใช้เวลาในการผลิตบัณฑิตเฉลี่ยคนละ 4.34 ปี ส่วนนิสิตหลักสูตร 5 ปี ใช้เวลาเรียนจนจบหลักสูตรเฉลี่ยคนละ 5.12 ปี ในขณะที่มหาวิทยาลัยใช้เวลาเรียนจนจบหลักสูตรเฉลี่ยคนละ 5.39 ปี และนิสิตหลักสูตร 6 ปี ใช้เวลาเรียนจนจบหลักสูตรเฉลี่ยคนละ 6.05 ปี ในขณะที่มหาวิทยาลัยใช้เวลาในการผลิตบัณฑิตเฉลี่ยคนละ 6.39 ปี

จากการศึกษาวรรณคดี และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และระดับวิทยาลัยครู เท่าที่ผ่านมายังคงมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องความสูญเสียค่าเล่าทางการศึกษาอยู่เสมอ ๆ ซึ่งรัฐต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเงินปีละมาก ๆ ยิ่งในระดับวิทยาลัยครู งานวิจัยทางด้านความสูญเสียค่าเล่าทางการศึกษายังมีอยู่เป็นจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความสูญเสียค่าเล่าทางการศึกษาของวิทยาลัยครูภาคตะวันตก ใน 3 ระดับ คือ ระดับ ป.กศ., ป.กศ.สูง และ ค.บ. ซึ่งคาดว่าผลของการวิจัยคงจะเป็นแนวทางและได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความสูญเสียค่าเล่าทางการศึกษาของวิทยาลัยครูภาคตะวันตก อันจะเป็นประโยชน์แก่การวางแผน และปรับปรุงการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

¹ประไพพิศ โฉ่หัตถิศักดิ์ และคณะ, ประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปีการศึกษา 2514 - 2519 รายงานวิจัย. (งานวิจัยสถาบัน กองแผนงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 38 - 42.